

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสถานะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

Factors Related to Oral Health Status in Pre-School Children at Day Care Centers, Wichianburi District, Phetchabun Province.

สุภัค จันทร์*
Supak Jantorn*

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สถานะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (2) ปัจจัยเอื้อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพ การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการทำความสะอาดช่องปาก การจัดกิจกรรมอบรมทางทันตสุขภาพ (3) ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมทางทันตสุขภาพของผู้ดูแลเด็กในการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (4) ศึกษาเปรียบเทียบสถานะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนจำแนกตามปัจจัยเอื้อ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้ดูแลเด็ก

ประชากรที่ศึกษาเก็บทุกหน่วยประชากร มี 2 กลุ่มได้แก่ ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 72 คน และเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1,162 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีความเที่ยงเท่ากับ 0.725 และแบบบันทึกสถานะโรคฟันผุ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า (1) ร้อยละ 58.11 ของเด็กก่อนวัยเรียนมีฟันผุ (2) ปัจจัยเอื้ออยู่ในระดับปานกลางถึงระดับดีทำให้สถานะทันตสุขภาพไม่ดี (3) ความรู้ของผู้ดูแลเด็กอยู่ในระดับดี ทักษะของผู้ดูแลเด็กอยู่ในระดับดีที่สุด พฤติกรรมของผู้ดูแลเด็กอยู่ในระดับดี (4) ผลการเปรียบเทียบสถานะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนจำแนกตามปัจจัยเอื้อ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้ดูแลเด็ก พบว่า ปัจจัยเอื้ออยู่ในระดับปานกลางถึงระดับดีทำให้สถานะทันตสุขภาพไม่ดี ความรู้ของผู้ดูแลเด็กอยู่ในระดับดีทำให้สถานะทันตสุขภาพดี ทักษะของผู้ดูแลเด็กอยู่ในระดับดีที่สุดและพฤติกรรมของผู้ดูแลเด็กอยู่ในระดับดีทำให้สถานะทันตสุขภาพไม่ดี พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ความรู้ของผู้ดูแลเด็กที่แตกต่างกัน สถานะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อายุที่มากขึ้น ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และความรู้ที่ดีของผู้ดูแลเด็กทำให้สถานะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนดี

คำสำคัญ: สถานะทันตสุขภาพ, ผู้ดูแลเด็ก, เด็กก่อนวัยเรียน

* สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

* Master of Public Health, School of Health Science, Suthothai Thammathirat Open University

* Corresponding author. Tel. 08-1888-2456 E-mail: jantornsupak@hotmail.com

Abstract

This study was aimed at (1) studying oral health status of pre-school children at day care centers; (2) facilitating factors at day care centers; The behaviors of caregivers (4) To compare the oral health status of pre-school children by factors contributing to knowledge, attitude and behaviors of caregivers.

A population study was conducted for 72 caregivers and 1,162 pre-school children. The instruments used in the study were a questionnaire with a reliability value of 0.725 and a dental caries record. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation T-test and One way ANOVA.

The research found that Pre-school children had a decay rate of 58.11 percent. The facilitating factor is the medium to good level of day care centers. The knowledge of the caregivers is a good level. The attitude of the caregiver is the best level and the behavior of the caregiver is a good level. It was also found that the age, education and knowledge of caregivers had a statistically significant effect on oral health status of pre-school children.

Results may be used to supplement the lack of knowledge of caregivers. And may be used to plan dental health promotion operations. It may also serve as a requirement for the caregiver's qualifications at day care center.

Keywords: oral health status, caregiver, pre-school children

ความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสำคัญของระบบทันตสาธารณสุขไทย คือ การเกิดโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน จากการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 7 พ.ศ.2555 (กองทันตสาธารณสุข, 2555) พบว่าเด็กไทยอายุ 3 ปี มีอัตราการเกิดฟันผุในฟันน้ำนมสูงถึงร้อยละ 51.8 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (dmft) 2.7 ซึ่งต่อคน และจากการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าเด็ก 3 ปี มีอัตราฟันน้ำนมผุร้อยละ 64.8 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 3.98 ซึ่งต่อคน และจากการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของอำเภอวิเชียรบุรี พบอัตราฟันผุในเด็ก 3 ปี ร้อยละ 75.6 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 7.42 ซึ่งต่อคน ซึ่งเป็นอัตราฟันผุที่สูงกว่าทั้งระดับประเทศและระดับจังหวัด (กลุ่มงานทันตสาธารณสุข จังหวัดเพชรบูรณ์, 2559) ได้มีการศึกษาในผู้ดูแลเด็ก พบว่าการตรวจฟันเด็กและการแปรงฟันมีผลดีต่อสุขภาพช่องปาก (จุฑามาศ เรียบร้อย, 2538) นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยทางผู้ดูแลเด็ก อันได้แก่ ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็ก รวมถึงการจัดกิจกรรมการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันของเด็กก่อนวัยเรียน อยู่ในเกณฑ์ดี แต่พบว่าความชุกของโรคฟันผุเท่ากับร้อยละ 91.39 (วศิน เทียนกิ่งแก้ว, 2539) จากการศึกษาในอดีตพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อสภาวะทันตสุขภาพในเด็กก่อนวัยเรียน ได้แก่ ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็ก การจัดการอบรม การสนับสนุนอุปกรณ์ในการทำความสะอาดช่องปาก รวมถึงการนิเทศติดตามและการสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพต่างๆ ของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถทำให้เกิดการมีสุขภาพช่องปากที่ดีของเด็กก่อนวัยเรียนได้ การวิจัยนี้เพื่อศึกษาปัจจัยของผู้ดูแลเด็กที่มีความสัมพันธ์ต่อสภาวะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอวิเชียรบุรี

จังหวัดเพชรบูรณ์ เนื่องจากพบว่าอัตราการเกิดฟันผุในเด็ก 3 ปีของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังอยู่ในเกณฑ์ที่สูง คือร้อยละ 75.6 และค่าเฉลี่ยผุ ถอน อุด 7.42 ซึ่งต่อคน และเพื่อนำข้อมูลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาวะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

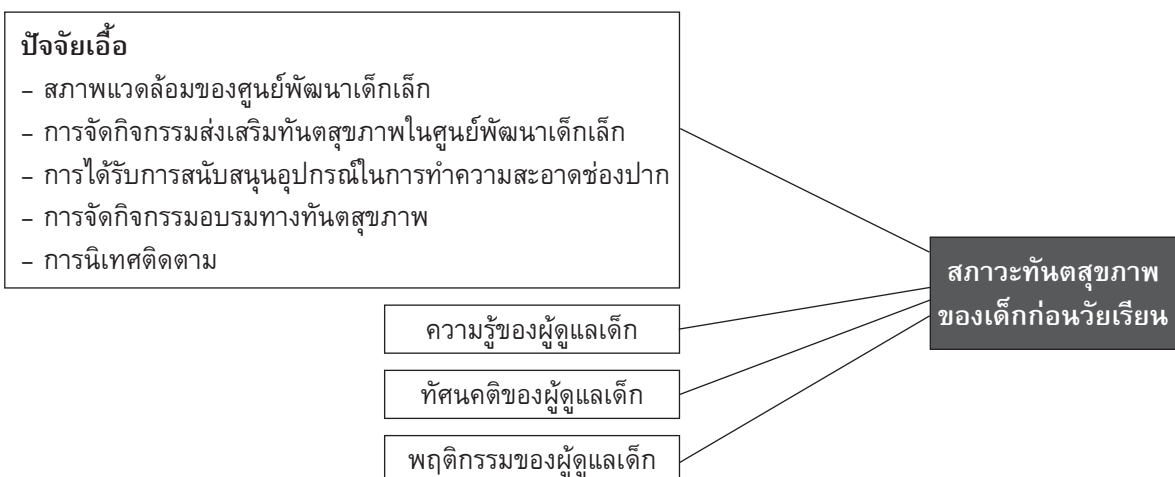
การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Analytic Cross-Sectional Study) โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้จำกัดขอบเขตเฉพาะในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งทำการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์สอบถามผู้ดูแลเด็ก จำนวน 72 คน และตรวจสอบสภาวะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1,162 คน โดยเก็บข้อมูลทุกหน่วยประชากร

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาวะทันตสุขภาพในกลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอวิเชียรบุรี โดยวัดจากจำนวนฟันผุและศึกษาปัจจัยเอื้อของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้ดูแลเด็ก

กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามตัวแปร

1. สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สภาพต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ความสะดวกสบายสำหรับเด็ก
2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพ หมายถึง กิจกรรมที่เอื้อต่อการมีทันตสุขภาพที่ดี ได้แก่ การแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน การจัดหาสถานที่ที่เอื้อต่อการแปรงฟัน การจัดหาอุปกรณ์ในการแปรงฟัน การนิเทศติดตามงานทันตสุขภาพ
3. การได้รับความสนับสนุนอุปกรณ์ในการทำสะอาดช่องปาก หมายถึง การที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์การแปรงฟัน เช่น แปรงสีฟัน ยาสีฟัน แก้วน้ำ จากโครงการหรือจากหน่วยงานต่างๆ
4. ความรู้ทางด้านทันตสุขภาพของผู้ดูแลเด็ก หมายถึง การที่ผู้ดูแลเด็กตอบคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของฟันน้ำนมและฟันแท้ ปัจจัยและขบวนการเกิดโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน ผลกระทบของโรคฟันผุ หลักการป้องกันโรคฟันผุ ลักษณะของอาหารที่มีผลต่อโรคฟันผุ วิธีการทำความสะอาดช่องปากได้โดยใช้ข้อคำถามแบบถูก/ผิด
5. ทักษะทางด้านทันตสุขภาพของผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ความเชื่อความรู้สึก ความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กต่อการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน
6. พฤติกรรมด้านทันตสุขภาพของผู้ดูแลเด็ก หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติทางทันตสุขภาพของผู้ดูแลเด็กที่มีผลต่อการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน
7. สภาวะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน หมายถึง จำนวนฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียน โดยวัดจากแบบการตรวจสุขภาพช่องปาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบตรวจสภาวะทันตสุขภาพในเด็กก่อนวัยเรียน มีการเก็บข้อมูลจำนวนฟันผุ และค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ในการตรวจตลอดการศึกษาวิจัยนี้ใช้ผู้ตรวจ 1 คน ที่ผ่านการฝึกทักษะและปรับมาตรฐานแล้ว และผู้จัดบันทึก 1 คน เพื่อใช้เป็นแบบเก็บข้อมูลการสำรวจดูแลสถานการณ์โรคฟันผุในฟันน้ำนมของเด็ก โดยใช้แบบบันทึกสภาวะโรคฟันผุของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพ

ชุดที่ 2 แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

1. วิเคราะห์สภาวะทันตสุขภาพ (ฟันผุ) ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็ก สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้ดูแลเด็ก ใช้สถิติเชิงพรรณนาเป็นความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยฟันผุ ด้วยสถิติ t-test
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยผู้ดูแลเด็กกับสภาวะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA = Analysis of variance) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยเซฟเฟ (S' cheffe) โดยกำหนดให้ระดับนัยสำคัญทางสถิติในการวิจัยครั้งนี้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

สภาวะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน มีอัตราฟันผุร้อยละ 58.11

ตารางที่ 1 ข้อมูลสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพ

ข้อมูลสภาพแวดล้อม และการจัดกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์การแปรงฟันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	0.90	0.298	ดี
2. ผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมทันตสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	0.85	0.362	ดี
3. ทันตบุคลากรมาเฝ้าตรวจในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ	0.88	0.333	ดี
4. อบต./เทศบาลมาเยี่ยมรับฟังปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0.79	0.409	ดี
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสถานที่แปรงฟันที่เหมาะสมเพียงพอ	0.75	0.436	ปานกลาง

ตารางที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ

ข้อความ	จำนวนที่ตอบถูก	ร้อยละ	ระดับ
1. อาหารที่เป็นสาเหตุของโรคฟันผุ	67	93.1	สูง
2. ลักษณะของฟันผุ	58	80.6	สูง
3. สาเหตุของการเกิดฟันผุ	48	66.7	ปานกลาง
4. วิธีการแปรงฟันที่ถูกต้องในเด็กเล็ก	22	30.6	ต่ำ

ตารางที่ 3 ทักษะคติในการดูแลทันตสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ท่านมีทัศนคติอย่างไร	Mean	SD	ระดับทัศนคติ
1. ควรให้เด็กแปรงฟันทุกครั้งหลังอาหาร	4.78	0.42	ดีที่สุด
2. ควรตรวจฟันทุกครั้งหลังการแปรงฟัน	4.31	0.68	ดีที่สุด
3. ฟันน้ำนมไม่ต้องดูแลเดี๋ยวก็หลุด (Neg)	4.18	0.88	ดี
4. ฟันผุเกิดจากแมงกินฟัน (Neg)	3.19	1.23	ปานกลาง
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนสำคัญในการทำให้เด็กฟันดี	4.24	0.70	ดีที่สุด
6. ขนมกรุบกรอบทำให้ฟันผุ	4.49	0.79	ดีที่สุด
7. พ่อแม่ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการแปรงฟันให้เด็ก	4.63	0.57	ดีที่สุด
8. เด็กไม่ต้องพบทันตบุคลากรเพราะเด็กจะกลัว (Neg)	4.14	1.03	ดีที่สุด
9. ผู้ดูแลเด็กมีส่วนสำคัญทำให้เด็กฟันไม่ผุ	3.72	0.98	ดี
10. การดูแลช่องปากให้สะอาดอยู่เสมอป้องกันฟันผุได้	4.50	0.87	ดีที่สุด
11. ฟันน้ำนมไม่จำเป็นต้องดูแลสุขภาพฟัน (Neg)	4.13	0.87	ดี
12. สุขภาพช่องปากที่ดีทำให้สุขภาพกายดี	4.56	0.50	ดีที่สุด
13. ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็ก	4.25	0.69	ดีที่สุด
รวม	4.24	0.38	ดีที่สุด

เกณฑ์การแบ่งคะแนน 1.0-1.80 = แย่ที่สุด: 1.81-2.60 = แย่: 2.61-3.40 = ปานกลาง: 3.41-4.20 = ดี: 4.21-5.00 = ดีที่สุด

ตารางที่ 4 การสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพ

กิจกรรมการปฏิบัติ	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ		ระดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. ให้เด็กแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวัน	68	94.4	4	5.6	ดี
2. ตรวจสอบความสะอาดช่องปากเด็กทุกครั้งหลังแปรงฟัน	44	61.1	28	38.9	ปานกลาง
3. ให้เด็กใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ทุกครั้งแปรงฟัน	68	94.4	4	5.6	ดี
4. จัดผลไม้เป็นอาหารว่าง 3 ใน 5 วัน	52	72.2	20	27.8	ปานกลาง
5. จัดนมรสจืดให้เด็กดื่มทุกวัน	70	97.2	2	2.8	ดี
6. หลังตรวจช่องปากพบฟันผุแจ้งผู้ปกครองทุกครั้ง	66	91.7	6	8.3	ดี
7. ชมเชยเด็กเมื่อไม่พบฟันผุ	67	93.1	5	6.9	ดี
8. ทันตบุคลากรมาตรวจช่องปากให้เด็ก	58	80.6	14	19.4	ดี
9. ผู้ดูแลเด็กเข้าอบรมงานทันตสุขภาพ	55	76.4	17	23.6	ปานกลาง
10. เมื่อพบฟันผุในเด็ก นำเด็กไปพบทันตบุคลากร	36	50.0	36	50.0	น้อย

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอัตราการเกิดฟันผุในเด็กระหว่างกลุ่มผู้ดูแลเด็กตามปัจจัยพื้นฐาน

คุณลักษณะทั่วไป	Mean	SD	ค่า t/F	p-value
อายุ (ปี)			3.86	0.026*
20-30	75.20	20.96		
31-40	62.19	21.74		
41-50	57.80	16.99		
การศึกษา			2.54	0.013*
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77.73	15.91		
ปริญญาตรีขึ้นไป	61.45	21.03		
สถานภาพสมรส			0.28	0.758
โสด	66.36	22.75		
สมรส	63.63	20.47		
หย่าร้าง	59.52	21.49		
ประสบการณ์การทำงานเป็นผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก			1.86	0.067
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี	67.58	21.06		
มากกว่า 10 ปี	58.11	20.09		

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอัตราการเกิดฟันผุในเด็กระหว่างกลุ่มผู้ดูแลเด็กจำแนกตามความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติ

คุณลักษณะทั่วไป	Mean	SD	ค่า t	p-value
ความรู้จากการประเมินจากคะแนนเต็ม			t = 2.51	0.014 [*]
ไม่ใช่	67.38	20.37		
ใช่	52.91	20.17		
ระดับทัศนคติ			t = 0.48	0.632
ดี	65.62	24.38		
ดีที่สุด	63.18	18.77		
การปฏิบัติทุกครั้งใน 10 กิจกรรม			t = 0.50	0.619
ไม่ใช่	63.42	19.73		
ใช่	66.25	24.92		

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอัตราการเกิดฟันผุในเด็กระหว่างกลุ่มผู้ดูแลเด็กจำแนกตามปัจจัย ด้านการได้รับการสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม

คุณลักษณะทั่วไป	Mean	SD	ค่า t	p-value
ด้านสิ่งแวดล้อมมีครบทั้ง 5 องค์ประกอบ			t = 1.41	0.164
ไม่ใช่	60.39	20.20		
ใช่	67.36	21.53		

สรุป อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนของอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ มีฟันผุคิดเป็นร้อยละ 58.11 จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กและการจัดกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ยกเว้นในเรื่องของสถานที่การแปรงฟันที่เหมาะสมและเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีความรู้อยู่ในระดับสูงในเรื่องอาหารที่เป็นสาเหตุของโรคฟันผุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.1 และลักษณะของฟันผุ คิดเป็นร้อยละ 80.6 มีความรู้ในระดับปานกลางในเรื่องของสาเหตุของการเกิดฟันผุ คิดเป็นร้อยละ 66.7 และมีความรู้ในระดับต่ำในเรื่องของวิธีการแปรงฟันที่ถูกรวิธีในเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 30.6

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะคติในการดูแลทันตสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีและดีที่สุด โดยที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีที่สุดในเรื่องควรให้เด็กแปรงฟันทุกครั้งหลังอาหาร และควรให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแปรงฟันให้เด็ก โดยระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.78 และ 4.63 ตามลำดับ แต่กลุ่มตัวอย่างยังมีทัศนคติเกี่ยวกับฟันผุเกิดจากแมงกินฟันมีค่าเฉลี่ยระดับคะแนนเท่ากับ 3.19 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้มีการปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ที่สูง โดยกลุ่มตัวอย่างจัดนมรสจืดให้เด็กดื่มทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 97.2 รองลงมาคือการให้เด็กแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน

ทุกวันและให้เด็กใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ทุกครั้งที่แปรงฟัน คิดเป็นร้อยละ 94.4 เท่ากัน นอกจากนี้พบว่า ปฏิบัติตรวจความสะอาดช่องปากเด็กทุกครั้งหลังแปรงฟันอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และพบว่าเมื่อพบฟันผุในเด็กแล้วนำเด็กไปพบทันตบุคลากรยังอยู่ในเกณฑ์น้อย คิดเป็นร้อยละ 50 และจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ทุกครั้งทั้ง 10 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 26.4

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบอัตราฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียนกับปัจจัยพื้นฐานของผู้ดูแลเด็กพบว่า ปัจจัยด้านอายุและปัจจัยด้านการศึกษาของผู้ดูแลเด็กมีความสัมพันธ์กับอัตราฟันผุ โดยพบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุเพิ่มขึ้น อัตราฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียนมีอัตราฟันผุลดลง โดยในกลุ่มผู้ดูแลที่อายุ 20-30 ปี, 31-40 ปี และ 41-50 ปี เด็กในความดูแลมีค่าเฉลี่ยฟันผุ 75.20 ± 20.96 , 62.19 ± 21.74 และ $57.80 \pm 16.99\%$ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ดูแลเด็กที่ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป เด็กในความดูแลมีค่าเฉลี่ยฟันผุ $61.45 \pm 21.03\%$ ต่ำกว่าเด็กที่ผู้ดูแลมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งพบว่าเด็กในความดูแลมีค่าเฉลี่ยฟันผุ $77.73 \pm 15.91\%$ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่า $p = 0.013$

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบอัตราฟันผุในเด็กกับปัจจัยทางด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติพบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีคะแนนความรู้เต็ม เด็กในความดูแลมีอัตราฟันผุต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยฟันผุ $52.91 \pm 20.17\%$

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบอัตราการเกิดฟันผุกับปัจจัยด้านการสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า ปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราฟันผุของเด็กวัยก่อนเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า อัตราการเกิดฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียนอยู่ที่ร้อยละ 58.11 ซึ่งสูงกว่าในระดับประเทศที่อยู่ร้อยละ 51.8 ที่ทำการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 7 พ.ศ.2555

จากการศึกษาพบว่า อายุและการศึกษาของผู้ดูแลเด็กมีความสัมพันธ์กับอัตราฟันผุของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของภาวินี ดวงศรี (2552) ที่พบว่าอายุและการศึกษาไม่สัมพันธ์กับการดูแลทันตสุขภาพ นอกจากนี้พบว่าปัจจัยด้านความรู้ของผู้ดูแลเด็กมีความสัมพันธ์กับอัตราฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของภาวินี ดวงศรี (2552) และการศึกษาของพัทธนันท์ ศิริพรวิวัฒน์ (2552) ที่พบว่าความรู้ทางทันตสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ และสอดคล้องกับการศึกษาของนฤชิต ทองรุ่งเรืองชัย (2556) พบว่าการมีความรู้สูงทำให้สามารถดูแลทันตสุขภาพของเด็กในความดูแลได้ ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของวศิน เทียนกิ่งแก้ว (2539) ที่พบว่าความรู้ของผู้ดูแลเด็กอยู่ในเกณฑ์ดีแต่ฟันผุสูง และขัดแย้งกับการศึกษาของพัชรี เรืองงาม (2556) ที่พบว่าระดับความรู้ทางทันตสุขภาพไม่สัมพันธ์กับการเกิดโรคฟันผุ จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความรู้ อายุ และระดับการศึกษาของผู้ดูแลเด็กมีความสัมพันธ์กับอัตราฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตอำเภอลำทะเมนชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้ของผู้ดูแลเด็กมีความสัมพันธ์กับสภาวะทันตสุขภาพ (ฟันผุ) ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ในผู้ดูแลเด็กในเรื่องของทันตสุขภาพเพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาแนวทางการส่งเสริมทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. จากผลการวิจัยพบว่า อายุและการศึกษาของผู้ดูแลเด็กมีความสัมพันธ์กับสภาวะทันตสุขภาพ (ฟันผุ) ดังนั้นการพิจารณาเรื่องอายุและการศึกษาของผู้ดูแลเด็ก เพื่อให้สามารถดำเนินงานทันตสุขภาพได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในกลุ่มประชากรอื่นที่มีบทบาทต่อการดูแลสภาวะทันตสุขภาพ (ฟันผุ) ของเด็ก
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสภาวะทันตสุขภาพในเด็กก่อนวัยเรียน เช่นการควบคุมอาหารที่มีผลต่อการเกิดฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์. (2559). *การสำรวจสภาวะทันตสุขภาพ จังหวัดเพชรบูรณ์*.
- กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2555). *รายงานผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพ แห่งชาติ ครั้งที่ 7 พ.ศ.2550-2555 ประเทศไทย*.
- จุฑามาศ เรียบร้อย. (2538). *อิทธิพลของผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก เจ้าหน้าที่อนามัย และพัฒนาการตำบล ต่อปัญหา สภาวะทันตสุขภาพของเด็กในศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง*. การค้นคว้าวิจัย แบบอิสระ. สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 63-76.
- นฤชิต ทองรุ่งเรือง และคณะ. (2556). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพ*. *ศรีนครินทร์เวชสาร*, 28(1),16-22.
- พัชรี เรืองงาม. (2556). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโรคฟันผุเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอชาตุมงคลบุรี จังหวัดกำแพงเพชร*. *วารสารทันตสาธารณสุข*,18(2), 9-21.
- พัชชนันท์ ศิริพรวิวัฒน์. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดูแลสภาวะสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียน จังหวัดศรีสะเกษ*. สาธารณสุขมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ภาวิณี ดวงศรี. (2552). *พฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพของผู้ดูแลเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดอำนาจเจริญ*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วสิน เทียนกิ่งแก้ว. (2539). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสบการณ์ฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.